

Znížená známka zo správania u žiakov stredných škôl **GYMNÁZIÁ**

RNDr. Mária Slovíková, CSc. – Ústav informácií a prognóz školstva

Anotácia: Článok obsahuje prehľad základných údajov a porovnanie vývoja podielu žiakov so zníženou známkou zo správania v stredných školách. Súčasťou sú údaje za gymnáziá a konzervatóriá v širšom časovom horizonte a za stredné odborné školy v posledných troch rokoch. Článok obsahuje porovnania podľa druhu a typu školy, kraja, rokov a stupňa zníženej známky a je pokračovaním článku uverejneného v Prevencii č.4/2011.

Kľúčové slová: znížená známka zo správania, typ školy, stupeň zníženej známky, kraj.

V školskom roku 2010/2011 (ďalej len rok 2011) malo v gymnáziách **1,52%** žiakov zníženú známku zo správania (ďalej len ZZZS). V porovnaní s rokom 2010 sa hodnota zvýšila o 0,05 percentuálnych bodov (ďalej len p. b.). a oproti roku 2009 o 0,6 p. b. V celom sledovanom období sa celoslovenská priemerná hodnota tohto ukazovateľa pohybovala v intervale 0,94% (rok 1993), 1,45% (rok 2007), 1,47% (rok 2010) a 1,52% (rok 2011).

Vývoj percenta žiakov so zníženou známkou zo správania mal v gymnáziách v rokoch 1993 až 2011 mierne rastúcu tendenciu, kedy sa zaznamenal nárast o 0,58 p. b. (priemerný ročný nárast v sledovanom období bol 0,03 p. b.). V porovnaní s ostatnými typmi stredných škôl, bol tento nárast podstatne nižší.

V roku 2011, ale aj v rokoch 1993 - 2010 vykazoval **najvyšší** podiel žiakov so ZZZS **Bratislavský** kraj, v ktorom okrem rokov 1993 až 1995 a v roku 1998 bol podiel vyšší ako 2,0% a najvyššia hodnota bola v roku 2007 (2,92%) a 2,78% v roku 2011 (nárast o 0,14 p. b. oproti roku 2010).

Najnižší podiel v sledovanom období bol zaznamenaný v rokoch 1993 až 1994 v **Košickom a Prešovskom kraji** (0,6% – 0,5%), v roku 1995 v Košickom kraji (0,7%) a v roku 1996 v Prešovskom (0,7%), od roku 1997 v Trenčianskom (0,7% - 0,6% - 0,4% - 0,8%). Od roku 2001 až do 2008 bol najnižší podiel žiakov so zníženou známkou zo správania zistený v **Prešovskom kraji**, v roku 2009 to bol kraj **Trenčiansky (0,71%)**, v roku 2010 (**0,88%**) a **2011 (0,78%)** vykazuje najnižšie hodnoty **Nitriansky kraj**.

V ostatných krajoch bol v roku 2011 podiel žiakov so zníženou známkou zo správania od 0,89% (Žilinský kraj), do 1,50% (Košický a Prešovský kraj) a rozdiel medzi najvyššou a najnižšou hodnotou ukazovateľa sú 2,0 p. b. K medziročnému nárastu v roku 2011 (oproti 2010) došlo v 5 krajoch (Bratislavský, Trnavský, Banskobystrický, Prešovský a Trenčiansky - najviac až o + 0,43 p. b.), pokles bol evidovaný v Nitrianskom, Žilinskom a Košickom kraji. *Tabuľka 1* obsahuje podiel žiakov so zníženou známkou zo správania v gymnáziách podľa krajov.

Tabuľka 1 – Podiel žiakov so ZZZS v gymnáziách podľa krajov v rokoch 2009 až 2011

Kraje / roky	2009	2010	2011
Bratislavský	2,55%	2,64%	2,78%
Trnavský	1,62%	1,11%	1,27%
Trenčiansky	0,71%	1,03%	1,46%
Nitriansky	0,82%	0,88%	0,78%
Žilinský	1,20%	1,19%	0,89%
Banskobystrický	1,32%	1,33%	1,40%
Prešovský	1,36%	1,36%	1,50%
Košický	1,48%	1,51%	1,50%
Spolu SR	1,46%	1,47%	1,52%

Porovnanie údajov za žiakov gymnázií v rokoch 2007 až 2011 a rozložení zníženej známky zo správania podľa stupňa je spracované v *tabuľke 2*.

Tabuľka 2 - Porovnanie údajov za žiakov gymnázií

		2007	2008	2009	2010	2011
počet žiakov so ZZZS		1 443	1 365	1 451	1 376	1 349
podiel žiakov so ZZZS		1,45%	1,37%	1,46%	1,47%	1,52%
z toho s:	dvojkou zo správania	74,60%	75,90%	75,12%	74,27%	69,16%
	trojkou zo správania	23,10%	20,73%	22,05%	21,66%	26,47%
	štvorkou zo správania	2,30%	3,37%	2,83%	4,07%	4,37%

Z prehľadu vidieť od roku 2009 pomalé zvyšovanie podielu žiakov gymnázií so zníženou známku zo správania (mierny pokles počtu žiakov v absolútnych číslach o – 27/o – 1,96%), mierny pokles podielu žiakov so zníženou známku zo správania o jeden stupeň (s dvojkou zo správania), výraznejší nárast podielu žiakov s trojkou zo správania v roku 2011 (26,47%), t.j. o 4,81 p. b. a rovnako s trojkou zo správania (4,37%) o 0,3 p. b.

Absolútne čísla o počte žiakov so zníženou známku zo správania podľa stupňa a krajov za roky 2010 a 2011 obsahuje *tabuľka 3*. Vidieť mierny pokles počtu žiakov so zníženou známku zo správania, ktorý sa prejavil v Bratislavskom kraji (-8), Nitrianskom (-16), Košickom (-12) a najvýraznejší v Žilinskom kraji (-43). Nárast bol evidovaný v Trnavskom kraji (+7), v Prešovskom (o +14) a najvýraznejší v Trenčianskom kraji (o +31).

V každom kraji bola zaznamenaná prevaha žiakov so zníženou známku zo správania o jeden stupeň, teda s dvojkou zo správania, ale v absolútnych číslach bol tento počet najvyšší v Bratislavskom kraji (282), rovnako ako v prípade zníženej známky o dva stupne (99 žiakov) a o tri stupne (23 žiakov). Tieto vysoké hodnoty súvisia s tým, že v Bratislavskom kraji bol aj najvyšší počet žiakov so zníženou známku zo správania (404), čo z celkového počtu týchto žiakov predstavuje až 29,95%.

Tabuľka 3 – Porovnanie absolútnych hodnôt za ZZZS podľa krajov

K R A J E	2010				2011			
	počet žiakov so ZZZS*	z toho znížená o:			počet žiakov so ZZZS/*	z toho znížená o:		
		jeden stupeň (2)	dva stupne (3)	tri stupne (4)		jeden stupeň (2)	dva stupne (3)	tri stupne (4)
BA	412	308	77	27	404	282	99	23
TT	86	70	12	4	93	61	27	5
TN	86	67	19	0	117	73	42	2
NR	87	62	23	2	71	56	12	3
ZA	155	106	39	10	112	78	31	3
BB	134	100	30	4	134	96	31	7
PO	205	140	64	1	219	144	67	8
KE	211	169	34	8	199	143	48	8
SR	1 376	1 022	298	56	1 349	933	357	59

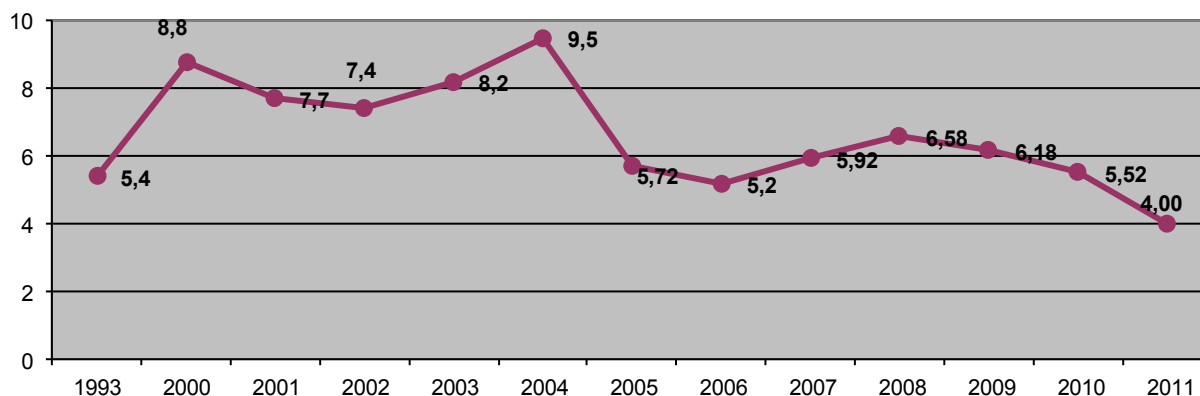
KONZERVATÓRIA

V roku 2011 malo v konzervatóriách zníženú známku zo správania **4,0% žiakov**, čo je oproti roku **2010 pokles o - 1,52 p. b.** a oproti roku **2009 až - 2,18 p. b.** V priebehu rokov 2001 až 2010 sa priemerne hodnota ukazovateľa pohybovala v intervale 5,2% a dosahovala aj oveľa vyššie výkyvy. Najvyššia hodnota bola evidovaná v roku 2004 (9,5%), odkedy začal ukazovateľ mierne klesať a po prechodnom náraste došlo k poklesu v priebehu rokov 2009 až 2011.

V troch krajoch (Trnavský, Nitriansky a Banskobystrický) bol evidovaný nárast ukazovateľa, v ďalších 3 došlo k poklesu (Bratislavský, Žilinský a Košický). Najvyšší medziročný nárast bol zistený v Trnavskom kraji (o + 6,25 p. b.) a najvýraznejší pokles v Košickom kraji (o – 3,73 p. b.), resp. v Žilinskom (o – 2,77 p. b.) a v Bratislavskom (o – 2,76 p. b.).

Vývoj ukazovateľa za zníženú známku zo správania u žiakov konzervatórií od roku 1993 (kedy začalo zisťovanie) a od roku 2000 až do roku 2011 uvádza graf 1.

Graf 1 - Vývoj percenta žiakov konzervatórií so ZZS

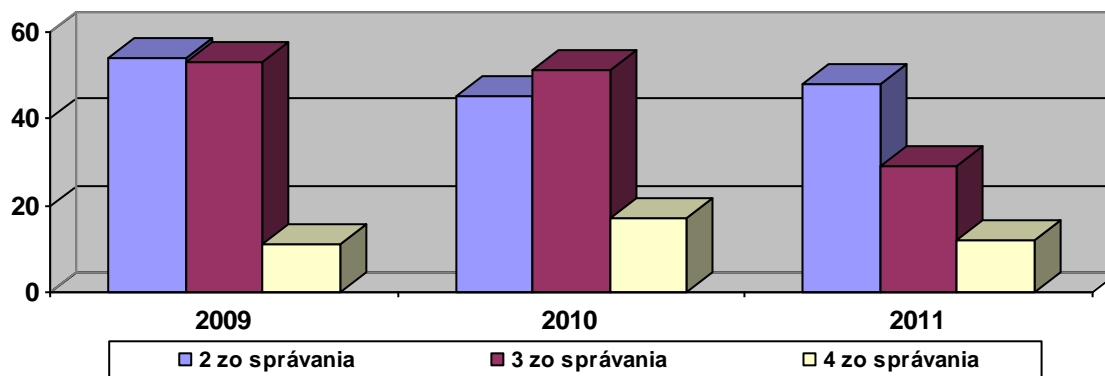
Vidieť, že hodnota od roku 1993 postupne narastala do roku 2000 (8,8%), nasledovali mierne výkyvy a najvyšší nárast v roku 2004 (9,5%), nasledovaný prudkým poklesom v roku 2005 (5,72%). Od roku 2006 bol evidovaný nárast podielu žiakov konzervatórií so ZZS a od roku 2009 je sledovaný postupný pokles ukazovateľa (zo 6,58% na 4,00%).

Od roku 2008 postupe klesal aj počet žiakov so zníženou známku zo správania v konzervatóriách (2008: 131/2010:113/2011: 89) a rovnako aj podiel, zo 6,58% (6,18%/5,52%) na 4,00%.

Poklesol aj podiel žiakov so zníženou známku zo správania o dva stupne (trojka zo správania) zo 45,13% v roku 2010 na 32,58% v roku 2011, rovnako aj v prípade zníženej známky zo správania o tri stupne (z 15,04% na 13,48%) a došlo k nárastu podielu žiakov so zníženou známku zo správania o jeden stupeň (dvojka zo správania), z 39,82% v roku 2010 na 53,93% v roku 2011.

Porovnanie údajov za zníženú známku zo správania u žiakov v konzervatóriách v rokoch 2009 až 2011 je spracované v nasledujúcom grafe.

Graf 2 - Znížená známka zo správania v konzervatóriách

Z pohľadu krajov SR v roku 2011 vykazoval **najvyšší** podiel žiakov so zníženou známku zo správania v konzervatóriách **Banskobystrický kraj** (8,43%), kde došlo k nárastu hodnoty zo 4,64% v roku 2010 (o + 3,75 p. b.). Druhá vysoká hodnota bola evidovaná v **Žilinskom kraji (7,12%** žiakov so ZZZS), kde bol zistený pokles z 9,89% v roku 2010 (11,11% v roku 2009) a práve v roku 2009 a 2010 vykazoval tento kraj v uvedených rokoch najvyššie hodnoty. **Najnižší podiel v roku 2011** bol zaznamenaný v **Košickom kraji (1,94%)**, kde došlo k poklesu o – 3,73 p. b. (oproti roku 2009 až o – 8,25 p. b.).

Rozdiel medzi krajom s najvyšším (Banskobystrický: 8,43%) a najnižším (Košický: 1,94%) podielom žiakov so zníženou známku zo správania je 6,49 p. b. (oproti predošlému obdobiu došlo k zvýšeniu rozdielu o 0,56 p. b. (v roku 2010 bol rozdiel o 5,93 p. bodov).

Ak porovnáme stav ukazovateľa v jednotlivých krajoch v roku 2011 oproti roku 2010, z medziročného porovnania vyplýva, že pokles sa zaznamenal v Žilinskom kraji (- 2,77 p. b., Bratislavskom (- 2,76 p. b) a **najvýraznejší v Košickom kraji (- 3,73 p. b.)**. V ostatných krajoch sa evidoval nárast, konkrétne v Banskobystrickom kraji (o + 3,75 p. b.), Nitrianskom (o + 0,43 p. b.) a v Trnavskom kraji (o + 6,25 p. b.).

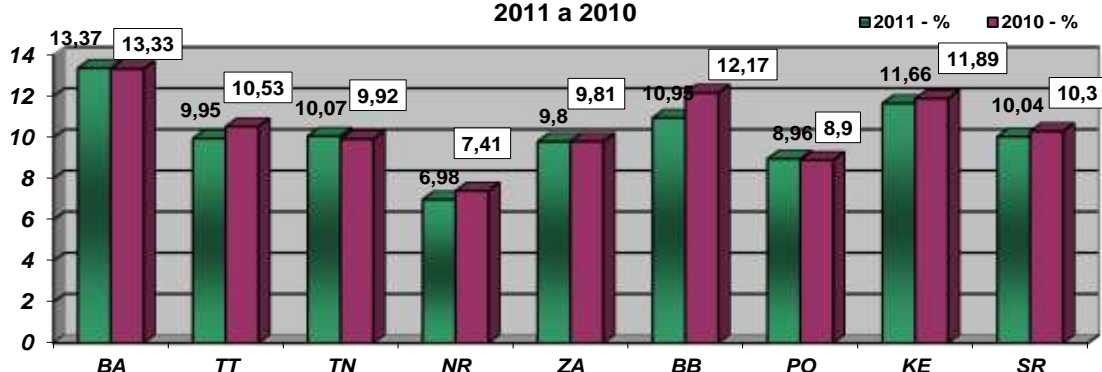
STREDNÉ ODBORNÉ ŠKOLY

V roku 2011 malo v stredných odborných školách **10,04% žiakov** zníženú známku zo správania (pokles o - 0,26 p. b. oproti roku 2010 a o - 0,40 p. b. oproti roku 2009). Porovnanie údajov s predchádzajúcimi rokmi nie je možné spracovať, pretože od roku 2009 k stredným školám patria aj stredné odborné školy, stredné odborné učilištia a rovnako združené stredné školy (spolu ako stredné školy), ktoré v predchádzajúcom období (do roku 2008) boli sledované samostatne. Porovnanie údajov a ukazovateľov za jednotlivé druhy a typy stredných škôl v predchádzajúcom období vypovedá o výrazných rozdieloch (v súčasnosti sú vyhodnocované spolu).

Z celkového počtu žiakov SOŠ, ktorí **mali zníženú známku** zo správania v roku 2011 bol **najvyšší** podiel evidovaný v **Bratislavskom kraji (13,37%)**, ale vysoký podiel nad 10% bol zistený aj v Banskobystrickom (10,95%), Košickom (11,66%) a Trenčianskom (10,07%) kraji. V ostatných krajoch sa hodnota pohybovala od 9,95% (Trnavský kraj), do 6,98% (Nitriansky kraj), čo je aj najnižší podiel.

Oproti roku 2010 došlo k zvýšeniu podielu žiakov so zníženou známku zo správania v Bratislavskom kraji (o + 0,04 p. b.), Prešovskom (o + 0,06 p. b.) a v Trenčianskom (o + 0,15 p. b.). Vo všetkých ostatných krajoch bol evidovaný pokles a najvýraznejší bol zistený v Banskobystrickom kraji (o – 1,22 p. b.), resp. v Trnavskom (o – 0,58 p. b.), Nitrianskom kraji (o – 0,43 p. b.), v ostatných od – 0,23 p. b. (Košický kraj), do – 0,01 p. b. (Žilinský kraj). Porovnanie údajov v roku 2010 s rokom 2011 je spracované v *grafe 3*.

Graf 3 - Znížená známka zo správania u žiakov SOŠ podľa krajov v roku 2011 a 2010

Z

o žiakov, ktorí mali v roku 2011 **zníženú známku zo správania o jeden stupeň** (teda 2 zo správania) bol najvyšší podiel zaznamenaný v **Trenčianskom kraji (57,17%), resp. v Žilinskom (56,14%)**, pričom najnižší podiel bol evidovaný v kraji Košickom kraji (50,05%). Celoslovenský priemer za stredné odborné školy pri zníženej známke zo správania bol 53,76% (v roku 2010: 53,69%) a nad týmto priemerom boli hodnoty v Trnavskom kraji, ku ktorému sa priblížila hodnota v Bratislavskom (53,74), bližšie *tabuľka 4*.

Najvyšší počet žiakov, ktorí mali zníženú známku zo správania bol zistený v Košickom kraji (2 747 žiakov, kde došlo k poklesu o 230/o – 7,73%), čo z celkového počtu (17 477 žiakov) predstavuje 15,72%. Oproti roku 2010 (18 993 žiakov) bol evidovaný aj celkový pokles žiakov so zníženou známkou zo správania v roku 2011 o – 1 516 (o – 7,98%). Nad hodnotou 2 000 boli žiaci so zníženou známkou zo správania evidovaní v 6 krajoch okrem Trnavského (1 865 žiakov) a Nitrianskeho (1 591 žiakov), čo je aj najnižší počet.

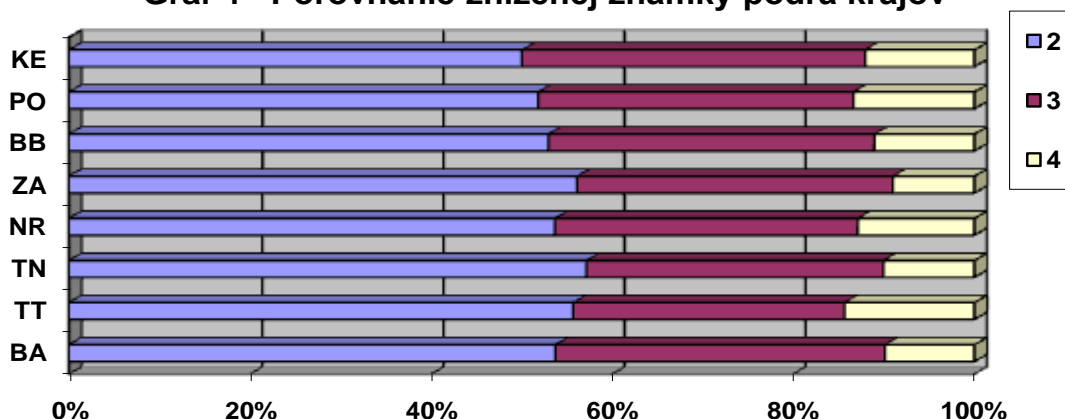
Tabuľka 4 – Znížená známka zo správania v stredných odborných školách v r. 2011 podľa krajov

KRAJE	znížená známka zo správania o:			celkový počet žiakov so ZZZS/*	% z celkového počtu	% žiakov s 2 so správania
	jeden stupeň (2)	dva stupne (3)	tri stupne (4)			
Bratislavský	1 100	745	202	2 047	11,71	53,74
Trnavský	1 039	559	267	1 865	10,67	55,71
Trenčiansky	1 176	675	206	2 057	11,77	57,17
Nitriansky	854	532	205	1 591	9,10	53,68
Žilinský	1 459	906	234	2 599	14,87	56,14
Banskobystrický	1 109	754	231	2 094	11,98	52,96
Prešovský	1 284	862	331	2 477	14,17	51,84
Košický	1 375	1 041	331	2 747	15,72	50,05
Spolu SR	9 396	6 074	2 007	17 477	100,00	53,76
%	53,76	34,75	11,48	100		

*/ ZZZS = znížená známka zo správania

Porovnanie zníženej známky zo správania podľa stupňa a podľa krajov je spracované v *grafe 4*. Vo všetkých krajoch je prevaha zníženej známky zo správania o jeden stupeň (2 zo správania), najvyšší podiel v Žilinskom kraji (59,34%), v prípade zníženej známky o dva stupne (3 zo správania) bol najvyšší podiel evidovaný v Banskobystrickom kraji (41,88%) a u zníženej známky o tri stupne (4 zo správania) sa najvyšší podiel zaznamenal v Trnavskom kraji (16,47%).

Graf 4 - Porovnanie zníženej známky podľa krajov

Ak porovnáme podiel žiakov, ktorí mali zníženú známku zo správania o jeden, o dva alebo tri stupne podľa jednotlivých druhov stredných škôl v roku 2011 možno uviesť, že:

- konzervatória mali medzi strednými školami najvyšší podiel žiakov (13,48%) so zníženou známku zo správania o tri stupne (SOŠ: 11,48% / G: 4,37%),
- stredné odborné školy spolu zaujímali najvyšší podiel žiakov v prípade zníženej známky zo správania o dva stupne (34,75%), u konzervatórií to bolo 32,58% (G: 26,47%),
- a gymnázia zaujímali najvyšší podiel (69,16%) v prípade zníženej známky zo správania o jeden stupeň (K: 53,93% / SOŠ: 53,76%).

Ako vidieť z prezentovaných údajov, výsledky nie sú chvályhodné, hoci boli zistené mierne poklesy hodnôt. Upozorňujú však aj na možné riešenia, ktoré sú v rukách odborníkov, ako zo škôl, tak aj zo školských zariadení, ktorí disponujú nástrojmi na zvládanie záťažových situácií.

Odborní zamestnanci CPPPaP, ale aj ďalší odborníci na úrovni okresu aj v súčasnosti riešia obrovské kvantum úloh, zabezpečujú preventívne programy aj aktivity v rámci odborných podujatí. Ukazuje sa potreba lepšej koordinácie a medzirezortnej spolupráce na úrovni okresov a krajov v oblasti prevencie, ale aj cielenejšie a efektívnejšie programy, namiesto rôznych podujatí, ktoré majú len informatívny charakter.